

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА

вул. М. Грушевського, 8, м. Тернопіль, 46021, тел. (0352) 43-11-16, тел./факс 52-21-05
E-mail: ovm@reg-adm.gov.te.ua Web: www.te-rada.org Код ЄДРПОУ 24630220

07.09.2021 № 02-1400 на № _____ від _____

Обласні ради України (за списком)

Про розгляд рішення

Надсилаємо для розгляду та відповідного реагування рішення Тернопільської обласної ради від 18 серпня 2021 року № 210 «Про звернення депутатів Тернопільської обласної ради до Президента України Зеленського В.О., Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О., Прем'єр - міністра України Шмигала Д.А. щодо необхідності ухвалення закону з наданням об'єктивної політичної і правової оцінки насильного переселення у 1944-1951 роках українського населення з території сучасної Польщі як депортації за національною ознакою, а також надання постраждалим статусу депортованих осіб» (копія додається на 5 арк. в 1 прим.).

Голова Тернопільської
обласної ради

Михальчук 25-87-74

М.Й.ГОЛОВКО

**ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
СЬОМЕ СКЛИКАННЯ
ДРУГА СЕСІЯ
РІШЕННЯ**

від 18 серпня 2021 року № 210
м. Тернопіль

Про звернення депутатів Тернопільської обласної ради до Президента України Зеленського В.О., Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О., Прем'єр - міністра України Шмигала Д.А. щодо необхідності ухвалення закону з наданням об'єктивної політичної і правової оцінки насильного переселення у 1944-1951 роках українського населення з території сучасної Польщі як депортації за національною ознакою, а також надання постраждалим статусу депортованих осіб

Розглянувши пропозицію депутата Тернопільської обласної ради Сиротюка Олега Мирославовича, враховуючи звернення громадських організацій Тернопільщини, рекомендації постійної комісії Тернопільської обласної ради з питань законності, запобігання корупції, регламенту, депутатської діяльності та здійснення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки, оборони і правоохоронними органами, відповідно до частини другої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Тернопільська обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Прийняти звернення депутатів Тернопільської обласної ради до Президента України Зеленського В.О., Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О., Прем'єр - міністра України Шмигала Д.А. щодо необхідності ухвалення закону з наданням об'єктивної політичної і правової оцінки насильного переселення у 1944-1951 роках українського населення з території сучасної Польщі як депортації за національною ознакою, а також надання постраждалим статусу депортованих осіб (додається).
2. Це рішення та звернення надіслати Президенту України Зеленському В.О., Голові Верховної Ради України Разумкову Д.О., Прем'єр - міністру України Шмигалю Д.А. для розгляду і вирішення порушеного питання, а також оприлюднити на офіційному веб - сайті Тернопільської обласної ради.

3. Це рішення та звернення надіслати обласним радам України і місцевим радам Тернопільської області з метою їх підтримки та прийняття відповідних власних рішень.

4. Контроль за виконанням рішення доручити постійній комісії Тернопільської обласної ради з питань законності, запобігання корупції, регламенту, депутатської діяльності та здійснення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки, оборони і правоохоронними органами.

Голова Тернопільської
обласної ради

М.Й.ГОЛОВКО

ЗВЕРНЕННЯ

**депутатів Тернопільської обласної ради до Президента України
Зеленського В.О., Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О.,
Прем'єр - міністра України Шмигала Д.А. щодо необхідності ухвалення
закону з наданням об'єктивної і правової оцінки насильного переселення
у 1944-1951 роках українського населення з території сучасної
Польщі як депортації за національною ознакою, а також
надання постраждалим статусу депортованих осіб**

У 1944-1951 роках комуністичними тоталітарними режимами СРСР та Польської Республіки з політичних і національних мотивів було депортовано на територію УРСР понад 520 тисяч українців з місць їхнього постійного проживання на етнічних землях Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшся, Любачівщини, Західної Бойківщини. Одночасно майже 800 тисяч поляків було переселено з українських територій до Польщі.

Процес депортації супроводжувався тотальним насильством, вилученням майна, встановленням режиму спецпоселень без права повернення на свою прабатьківську землю, обмеженням політичних, соціальних, економічних і культурних прав.

Масовими депортаціями українцям завдано непоправних людських, моральних, матеріальних втрат, знищено цілий пласт духовної і матеріальної культури, яка була складовою загальноукраїнської, призупинено тисячолітнє існування найзахіднішої гілки українства. Сьогодні навіть серед чинних народних депутатів України є чимало нащадків тих українців, які були депортовані з території сучасної Польщі.

На об'єктивну політичну та правову оцінку цих подій і виплату компенсацій за втрачене майно переселені українці та їх нащадки сподіваються від своєї держави вже 30 років. Громадські організації, які об'єднують депортованих українців із Закерзоння, а також Волинська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська та Тернопільська обласні ради неодноразово звертались до керівництва нашої держави протягом усіх років незалежності України з вимогами надати об'єктивну політичну і правову оцінку депортації українців із їх прабатьківських земель у 1944-1951 роках як депортації за національною ознакою та надання постраждалим статусу депортованих осіб.

У Постанові Верховної Ради України від 08 листопада 2018 року № 2608 - VIII «Про відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшся, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках» вказано, що зазначені примусові переселення були такими, що порушують права людини. Проте досі не прийнято жодного рішення щодо відшкодувань матеріальних та моральних збитків, завданих людям внаслідок депортації. На сьогодні безпосередніх потерпілих залишилось зовсім мало, тому не можна далі відтягувати вирішення цього питання.

Рішенням Європейського суду з прав людини від 22 червня 2004 року у справі «Броньовський проти Польщі» (заява № 31443/96) визнано, що Угода від 09 вересня 1944 року «Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР» не мала жодних правових підстав для її підписання, а дії, пов'язані з виконанням її умов з примусової евакуації, є незаконними.

Республіка Польща вже кілька разів розглядала проблему з відновлення історичної справедливості і захисту прав своїх громадян та запровадила компенсації за майно, втрачене громадянами Польщі в результаті переселення, в тому числі з території сучасної України. З 2003 року у Республіці Польща діє Закон «Про реалізацію права на компенсацію за майно, що залишилося за межами нинішніх кордонів Республіки Польща». Законом від 2005 року переселенцям або їх спадкоємцям передбачено повернення 20 % від вартості втраченого майна. У 2014 році Республіка Польща розширила коло громадян, які отримали право на компенсації.

В Україні у 2014 році ухвалено Закон України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою». Проте його дія не поширюється на депортованих українців із Закерзоння. У цьому Законі справедливо передбачені виплати спадкоємцям депортованих на основі оцінки вартості майна. Так, частиною третьою статті 7 Закону України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою» передбачено, що відшкодування вартості вилучених внаслідок депортації будівель та іншого майна депортованій особі або її спадкоємцям здійснюється поетапно протягом п'яти років після прийняття відповідного рішення уповноваженим органом. При цьому одноразово сплачується не менше п'ятої частини нарахованої суми. У разі смерті депортованої особи після прийняття відповідного рішення відшкодування вартості здійснюється спадкоємцям такої особи.

03 вересня 2019 року у Верховній Раді України зареєстрований проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання депортованими громадян України, що у 1944-1951 роках були примусово переселені з території Польської Народної Республіки» (реєстраційний номер 2038), який у разі його прийняття створить правові підстави для визнання примусового переселення осіб українського походження у 1944-1951 роках з місць їх постійного проживання на території Польської Народної Республіки депортацією.

Проте у запропонованому законопроекті передбачаються лише нарахування щорічної разової матеріальної допомоги. Відтак, розміри компенсацій для депортованих українців із Закерзоння не враховують вартості будівель, землі чи іншого майна. Це дуже важливий момент як для правової держави, так і для принципів справедливості. Тобто, замість запровадження механізмів для оцінки майна і виплати справжніх компенсацій на основі документів пропонуються чергові разові виплати.

Ще одним недоліком цього законопроекту є непоширення компенсацій на спадкоємців депортованих українців. Отже, виплати пропонується провести лише тим небагатьом, кому поталанить дожити до часу прийняття цього законопроекту.

Буде справедливо, якщо для всіх, кого держава визнає депортованими, діятимуть однакові принципи, за якими будуть здійснюватись відшкодування, а саме - депортовані особи мають отримати можливість передати право отримання компенсації в разі своєї смерті спадкоємцям. Розрахунок суми компенсації має базуватись на оцінці вилученого майна. При тому зрозуміло, що компенсації можуть відшкодовувати лише певну частину вартості майна. Враховуючи сьогоденню незадовільну економічну ситуацію, можна виплачувати невеликий відсоток вартості майна і поступово, з роками, його збільшувати. Тобто, не так важлива сума компенсацій, як справедливий механізм нарахування. Певна мінімальна виплата має бути передбачена для тих, хто матиме статус депортованих, але не зможе надати інформацію про залишене майно.

Окрім відчуття несправедливості і туги за рідною стороною, постраждалі від насильної депортації мають право передати нащадкам право на компенсації за злочинні дії тоталітарного режиму.

Ми, депутати Тернопільської обласної ради, звертаємось до Вас, пане Президенте України, пане Голово Верховної Ради України, пане Прем'єр-міністрі України, з вимогою нарешті на 30-му році незалежності нашої держави ухвалити закон, де була б надана об'єктивна політична і правова оцінка насильного переселення у 1944-1951 роках українського населення з території сучасної Польщі як депортації за національною ознакою, а також надати постраждалим статус депортованих осіб. Наполегливо просимо запровадити в законодавстві справедливий механізм розрахунку компенсацій на основі оцінки вилученого майна. З урахуванням сьогоденньої економічної ситуації це може бути тимчасово обмежений відсоток виплат за втрачене майно. Набагато важливішим є справедливий механізм нарахування, ніж сума компенсації.

Переконливо просимо передбачити в законодавстві норми, згідно з якими у разі смерті депортованої особи виплата належних компенсацій має здійснюватись спадкоємцям.

**Прийнято на четвертому пленарному
засіданні другої сесії Тернопільської
обласної ради сьомого скликання
18 серпня 2021 року
м. Тернопіль**